

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus IV. De his, quæ præcedunt electionem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

1847. Resp. 2. validam esse electionem extranei, etsi è gremio aequè idoneus haberi possit, factam vel à toto, vel à majori, & saniori parte Capituli, modò non obstat aliud impedimentum Canonicum. Nam nullibi talis electio reperitur cassanda; & eligendi *de gremio* principaliter in favorem Capituli introductum est, cui ipsum renuntiare potest, constat ex c. *cùm nobis*, 19. & c. *cùm inter*, 21. de elect. ubi, licet contra electum ex *Ecclesia extranea* quidam opponeret, non oportere ex alia Ecclesia (cui providendum est) reperiatur; Pontifex nihilominus illam electionem confirmavit, factam à majori, & saniori parte Capituli; ex quo sequitur, licet honestius esse videatur, si Canonici Prælatum ex propria Ecclesia eligant, dummodo aliquis idoneus ad sit, tamen id necessariū non esse; cùm juri suo in hoc renuntiare possint: ideòque validam fore electionem extranei, si fiat à majore parte, uti contra Gloss. hinc V. *aliam*, Imolam nu. 4. tradit Antonius nu. 25. Abbas nu. 8. & sumitur ex c. *à nobis*, 19. h. t. & ex hoc textu: quando Pontifex omnes contra electum factas objectiones, præter eam de morbo epileptico, tanquam frivolas rejecit.

1848. Sequitur 2. Episcopum alterius Ecclesiæ non posse eligi, sed debere postulari; Prælatum autem inferiorem Episcopò, pariter alterius Ecclesiæ, non debere postulari, sed posse eligi ad Episcopatum alterius Ecclesiæ. Nam hic non est spirituali matrimonio copulatus Ecclesiæ, in qua est; secus ille, sic Abbas in c. *cùm inter*, cit. n. 1.

1849. Dices: vis, seu potestas Capitularis residet in duabus partibus Capituli, L. *nulli*, 3. cum. seq. ff. *quod cuiusque univers. nomine*; ergo ut valeat electio extranei, non sufficit factam esse à majori parte. Resp. per dictam legem aliud non intendi, quàm duas partes Collegij debere esse præsentem, ut Collegium censetur esse congregatum; postquam autem est congregatum, & Capitulares non concordant, potestatem Capitularem esse penes majorem partem; sic Abbas cit. n. 6. imò interdum etiam penes minorem, ut dicemus in seqq.

* * *

ARTICULUS IV.

De his, quæ præcedunt electionem.

1850. **A**ntequam ad electionem procedatur, requiritur, Ecclesiam, de cujus eligendo pastore agitur, *vacare*, seu verè viduatam esse suo Pastore, c. *quia propter*, 42. h. t. ibi: *Ecclesijs viduatis*. Hinc amissio beneficij fit per *vacationem*, quæ à Latinis dicitur *cessatio*. Sicut enim apud Cæsarem 4. *bell. Gall. agri vacare* censentur, quando nihil proferunt, nec excoluntur; ita beneficium in jure *vacare* dicitur, quando omni possessore destitutum est, proindeque nemini prodest. Sic *vacans locus* appellatur, qui caret corpore, quo repleri solebat: in quo sensu Martianus L. *qui cetu*, §. *ult. ff. ad legem Juliam, de vi publ.* mulierem viduam dixit *vacantem*; aliud est *vacare*, & aliud *finiri*: nam Beneficiarij obitu beneficium *vacat*, quia non perit, sed possessore caret: pensio verò morte pensionarij non *vacat*, quia *finitur*, ac desinit.

1851. Not. autem 1. *vacationem* beneficij esse triplicem, seu, beneficium *vacare* dici tribus modis, scilicet aut facto tantum, aut jure tantum, aut facto simul, & jure. *Facto tantum* vacat beneficium, quando beneficiarius amittit possessionem, sed non titulum: ut si vi ab illius possessione deiciatur; *jure tantum* vacat, quando quis autoritate canonis, aut juris ita beneficiò privatus est, eò quòd quippiam fecerit, ut sine monitione, sine citatione, & sine ulla alia sententia privationis, possit illud Ordinarius conferre; quanquàm is, qui ipso jure privatur, possideat facto beneficium. *Facto simul, & jure* vacat, cùm obitu beneficiarij vacat: vel cùm quis illud deponit, & nondum est alteri collatum. V. Azor p. 2. l. 7. c. 15. ubi multos alios modos sub prædictis ponit.

1852. Not. 2. *vacationis* appellatione juxta Felinum in c. *Licet undique*, sub num. 2. *de offic. delegati*, & gloss. V. *vacabunt*, in c. *si propter*, de *rescript. in 6.* contineri omnem *vacationem*, seu *vacandi casum*. Ideo beneficium dicitur *vacare* tum per mortem, tum per resignationem, tum per privationem, ut docet Flamin. *de resig. l. 1. q. 5. nu. 4. & l. 8. q. 7. nu. 136.* Ampliatur etiam in materia pœnali per Staphil.

phil. in litteris gratia tit. de varijs mod. vacan. num. 6. & Menochium de arbitr. casu 201. n. 100. & in odiosis, qualia sunt rescripta ad beneficia propter ambitionē, ut tenet Nicolaus Garcia de beneficijs p. 11. c. 1. n. 84. Quare si in supplicatione fiat simpliciter mentio de vacatione, non expresso vacandi modo, continetur omnino modus vacandi, atque adeo impetrans beneficium vacans, illud consequitur, quocunque modo vacet, ut ex Baldo tradunt Mandos, ad Lap. alleg. 6. nu. 5. & Barbat. conf. 82. col. fin. V. non obstat, resol. 4. Item expectativa de beneficio vacaturo complectitur omnem vacandi modum, juxta Garciam p. 11. c. 1. n. 3.

1853. Not. 3. Ecclesiam viduatam in jure dici illam, quæ vacat morte pastoris; sic sumitur in c. ne pro defectu, de elect. ubi æquiparantur Ecclesia Cathedralis, & Regularis, statuiturque, ut ultra tres menses Prælati non vacet. Notat verò ad hunc locum Sylvester V. electio, 2. n. 3. vocem viduata in stricta significatione accipi pro Ecclesia destituta sponso, qualis est sola destituta Episcopo: nam solus Episcopus vocatur sponsus: at in citato loco sumi minis strictè, utpote in materia favorabili.

Not. 4. Ecclesiam, seu beneficium vacare de jure primò per naturalem pastoris ejus mortem, ut est commune, vel civilem, seu juridicam. Hæc contingit 1. per ejus depositionem factam ob aliquod crimen, v. g. ob simoniam; 2. ob crimen falsi; 3. ob crimen læsæ Majestatis. Contingit 2. per renuntiationem Pastoris; 3. per ejus translationem ad aliam Ecclesiam; 4. per ejus transitum ad Religionem cum licentia summi Pontificis, &c. Si autem Ecclesia vacet non de jure, sed solum de facto (ut siquis vi dejectus sit) alius subrogari non potest; Tholosanus de elect. c. 13. nu. 1. Sede autem, vel Ecclesiâ non vacante, prohibita est electio, ne detur occasio desiderandi mortem ejus, in cujus locum quis novit se successurum, c. 2. & 3. de concess. prebend. & Trident. sess. 24. de reform. c. 19. Ex eadem ratione, pactum, de futura successione, reprobatur, l. fin. C. de pactis; quibus positis, cum, antequam ad electionem procedatur, plura præmitti debeant, de singulis dicendum venit in seqq.

Tom. I.

§. I.

An vivente Prælati liceat Canonicis collegialiter tractare de Successoris electione?

1854. Resp. negativè, ex c. Bone, 36. h. r. §. electionem, ibi: electionem autem Archipresbyteri (quamvis laudabile testimonium perhibeatur de ipso) justitia exigente cassavimus, tum quia corpore dicti Episcopi, nondum tradito sepulture, habuerunt de ipsa electione tractatum contra canonicas sanctiones: tum quia inventus est H. fuisse contempus, licet unus solus extiterit; cum plus in talibus consueverit contempus unius obesse, quam mulorum contradictio in præsentem. Nec prædicta debet dici citatio valuisse; quia cum Episcopi mortem prævenerint, temeraria nimis extitit; & ideo non potuit arcere citatum; sic Innocentius in cit. c. nu. 2. & 3. Censetur autem collegialiter tractare de Successoris electione, citando, seu vocando electores absentes, vel statuendo aliquid circa personam eligendam, vel circa tempus, aut locum, quo electores convenire debeant. Nam hæc potestas illis non competit, vivente Prælati. Et ideo ejusmodi tractatus est ipso jure irritus, quia factus est à non habentibus potestatem quicquam collegialiter tractandi, pertinens ad electionem Successoris vivente Prælati, & constat ex Concilio Bonifacii VIII. relato in c. nullus, 7. dist. 79. ibi: nullus, Pontifice Romano vivente, aut Episcopo civitatis sue, presumat loqui, aut partes sibi facere, nisi tertio die depositionis ejus, adunato Clero, & filiis Ecclesie: & tunc electio fiat. Et citatio ad faciendam novam electionem, si emissa sit ante mortem Prælati, ipso jure irrita est; & ideo non constringit citatum: quia prodijt à non habentibus citandi potestatem. Quare perinde est, ac si nondum constitutus Judex aliquem citet ad diem, in quo jurisdictione præditus erit, invalida est citatio; quia facta à non habente potestatem: itaque in talibus initium spectare oportet: quod enim initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere, reg. 29. ff. Hinc quando in c. uxore, 17. de sepultur. dicitur, dispositionem factam tempore inhabili, subsistere posse, si conferatur in tempus habile, non

Re e 2

proce-

procedit, si tempore inhabili disponens careat facultate disponendi. Electio tamen post mortem Prælati facta, subsequens ex tali tractatu, non est irrita ipso jure (cùm hoc jure cautum non reperiatur) est tamen irritanda, cùm sit facta contra juris dispositionem, ut colligitur ex c. *Bone*, cit.

1855. Advertendum autem per *tractatum*, hic reprobatum, eum intelligi, qui *collegialiter* fit, quasi ordinandò, aut statuendò, siue circa personam certam eligendam, siue circa tempus, aut locum, ad quem electores in proxima electione venire debeant. Talia enim decerni non possunt, sed de non vacante. At verò prohibitum non est *extra Capitulum*, seu collegialem Conventum; vel etiam in ipso Conventu Capitulari, sed incidenter tantum, ac veluti per accidens, mentionem facere de certa persona substituenda post mortem Prælati admodum senis, aut infirmi; cùm talis mentio non fiat in ordine ad decretum definitivum, aut ordinativum; ideoque non habeat rationem *tractatus Capitularis*. Cavendum tamen est, ne mutua promissio, aut pactum intercedat de certa eligenda persona: tales enim pactioes reprobantur. Quare cassari poterit electio postea facta, si ex ejusmodi pactioe originem cepisse appareat.

1856. Cæterum Prælati, adhuc vivens, cum suis Capitularibus tractare potest de sui successoris electione, etiam proposita certâ personâ eligendâ; Innocentius in c. *Bone*, nu. 3. *V. tractatum*; & colligitur ex c. *fin. dist. 79. junct. gloss. V. non possit*; talis tamen consultatio non ligat electores, quin possint alium eligere, cùm non habeat vim electionis, utpotè facta Ecclesia non vacante; nec Episcopus potest sibi successorem constituere, licet ad exitum vitæ pervenerit; nam licet olim Episcopo liceret sibi successorem eligere, ut dicitur c. *si Petrus*, 8. q. 1. tamen secus postea constitutum est, ut habetur c. *Episcopo*, cum seq. 8. q. 1. ibi: *Episcopo non licere pro se alium successorem sibi constituere*, licet ad exitum vitæ perveniat. Quod si tale aliquid factum fuerit, irritum sit hujusmodi constitutum. Servetur autem jus Ecclesiasticum, id continens, non oportere aliter fieri, nisi cum synodo, & judicio Episcoporum, qui post obitum quiescentis

potestatem habent, eum, qui dignus extiterit, promovere.

¶ II.

An Capitulares valide successorem eligant ante defuncti sepulturam, vel diem tertium depositionis?

1857. **R**esp. esto decens sit, ut non fiat ante sepulturam Prælati defuncti, c. *Bone*, 36. h. tit. vel ante tertium diem depositionis, c. *nullus*, 7. dist. 79. absolute tamen, valere; quia Ecclesia *vacat* statim post obitum Prælati, & Capitularibus competit potestas eligendi, c. *Episcopo*, 3. caus. 8. q. 1. unde ibi solum dicitur, *non licere*. Si autem necessitas exigeret electionis accelerationem, etiam licita foret; *gloss. hic, V. tractatum*, in cit. c. *Bone*. Nec obstat, quod in c. *Bone*, cassata fuerit electio Episcopi, quia *tractatus de illius electione factus est ante eius sepulturam*. Nam hæc causa fuit tantum impulsiva; non motiva. Cassatio enim principaliter est, quia *tractatus ille fuit ante illius mortem*; & tunc ex electoribus contemptus fuit, nec legitime vocatus, ut notat glossa communiter recepta in c. *Bone*, *V. tractatum*.

1858. Si quæras, an, si electio fieri non posset ante sepulturam Prælati, tempus trium, vel sex mensium à jure præscriptum ad novum Prælatum eligendū nihilominus curreret? Resp. quod non; quia sic non deberet computari à die, vel hora mortis; *gloss. in c. postquam* 1. *V. tres menses*, dist. 50. sed potius à die sepulturæ; quia non valenti agere, non currit præscriptio, L. 1. §. *fin. C. de annali præscript.* & absurdum est, tempus illis currere, qui eligere non possunt, c. *quia diversitatem* 15. *de concess. præbend.*

1859. Si autem quæras, quid agendum sepulto Prælato? Resp. antequam ad electionem procedatur, si non urgeat necessitas statim faciendi electionem, debere Electores, seu Capitulares, qui præsentibus sunt (quales etiam censentur non longè distantes) convenire in Capitulo, & diem electionis celebrandæ constituere capitulariter, eumque Electoribus absentibus per literas, vel nuntium, specialiter ad hoc deputatum, intimare. Colligitur, ex c. *cum inter*, 18. h. tit. & ibid Layman nu. 1. excipe, nisi alicubi sit consuetudo, ut Decanus, aut senior Capituli, terminum, intra quem, vel diem, quo electio

Electio instituenda fit, decernat, ac designet. Not. autem illi mandato, quo citantur Capitulares absentes, ut constituto die, hora, & loco, conveniant, adjici clausulam: *si non adfuerit in termino constituto, praesentes nihilominus processuros ad negotium ipsius electionis, non obstante ipsorum absentia, & ipsis ulterius non vocatis, esto electio ad alium terminum fuerit prorogata;* ita Tholosanus in tract. de elect. c. 14. n. 1.

Si quæras 2. an ad electionem vocari debeant omnes Capitulares? Resp. vocandos esse omnes absentes, ac etiam praesentes, qui debent, ac volunt, commodè que possunt interesse; sic Innocentius III. in Concilio Lateranensi relatus, c. *quia propter*, 42. h. tit. illi nimirum, qui vel jure, vel consuetudine, vel speciali privilegio, aut alio titulo jus eligendi habent; gloss. in c. *quia propter*, V. *qui debeat*; sic enim textus habet: *statuimus, ut cum electio fuerit celebranda, praesentibus omnibus, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse.* Excipe notoriè impeditos, vel prohibitos ab eligendo, de quibus egimus supra. Si autem adsit aliquis notoriè prohibitus, & ad eligendum inhabilis, nec excludi possit sine periculo scandali, vel metu violentiæ; admitti non debet, saltem sine protestatione, quòd ejus suffragium valere non debeat; Tholosanus cit. nu. 10. Si quis autem sit in quietâ possessione eligendi, vocandus est, licet illi postea moveatur quæstio de proprietate, seu jure beneficii Canonici, c. *in genesi*, 55. h. t. Similiter Canonici Capitulares, absentes studiorum causâ, & existentes in loco, unde congruè vocari possunt, vocandi sunt, Abbas in c. *Bona*, h. tit. num. 3. quia jus eligendi numeratur inter fructus Canonici; Tholosanus cit. nu. 3. Et quoniam in cit. *quia propter*, 42. h. tit. specialiter agitur de solennitatibus, quæ ante electionem præmitti solent, & si per consuetudinem receptæ sint, omitti non debent, quin omittæ electionem vitient, loquendo de his, quæ solum accidentales sunt; secus, si substantiales: Not. alias esse, quæ sunt de substantia electionis, quæ fit per scrutinium; alias, quæ sunt de substantia electionis, quæ fit per compromissum; alias demum, quæ per viam Spiritus sancti; de quibus omnibus in seqq.

1861. Inter substantialia electionis, quæ fit per

scrutinium, primum est, quòd omnes jus suffragij habentes congregati esse debeant, si velint, & commodè interesse possint. Cujus requisiti duæ partes sunt; prior, quòd Electores collegialiter convenire debeant ad electionem celebrandam; sicut & ad alium omnem tractatum collegialem, sive Capitularem: quia non dicitur universitatis, aut Collegij consensus, aut commune decretum, nisi unâ convenientes tractarint, & consenserint; secus, si sensim, aut separatim, c. *in genesi*, 56. h. t. & docet gloss. in L. *Sicuti*, 7. V. *non debeat*, ff. *quod cujusque Universitatis nomine gestum*: Posterior, quòd omnes Electores, sive jus suffragij habentes, qui volunt, & commodè interesse possunt, vocandi sint; quòd intelligitur, dummodò absentes nesciant, electionem eo die futuram. Qui autem certus est, certiorari ulterius non debet, reg. 31. in 6. quibus positus:

1862. Quæstio est 1. an non tantum omnes, qui habent jus suffragij, & commodè adesse possunt, vocandi sint, sed etiam *quæ commodè interesse non possunt electioni*? Resp. si hi sine periculo vocari non possunt, non esse vocandos, cit. c. *quia propter*, junct. gl. V. *commodè*; quo casu reliqui, his etiam non expectatis, ad electionem procedere possunt, c. *sicut*, h. t. ibi: *si tamen sine periculo poterunt convocari*, junctâ gloss. V. *sine periculo*; periculum autem censetur, si interim, dum expectaretur, nasceretur schisma, vel intrusio laicæ potestatis, &c. Nam commune bonum prævalere debet bono privatorum.

1863. Quæstio est 2. an valeat electio non vocatis Capitularibus, qui commodè venire non possunt intra tempus electioni faciendæ præscriptum à jure? Casus esse potest in his, qui à loco, ubi facienda est electio, tantum distant, ut intra illud tempus commodè venire non possint. Resp. valere, esto numerus Electorum præsentium esset minor. Quia si deberent ultra illud tempus expectare, expiraret in illis potestas eligendi, quòd damnosum est, & Ecclesiæ, & Electoribus, c. *cum inter*, 18. de elect. Si autem quæras, quanta loci distantia esse debeat, ut licitè non vocetur *distant* Alij volunt sufficere distantiam ad duas dietas; alij, si sit extra provinciam; alij rectius dicunt, attendendam loci consuetudinem in similibus actibus, & ubi non foret

in hoc puncto consuetudo specialis, vocandum esse distantem, modò sciatur, ubi sit, & utrum intra tempus à jure præfixum electioni faciendæ, adesse possit?

1864. Quæstio est 3. an electio facta, uno ex Electoribus contempto, sit irrita? vel solum irritabilis ad instantiam contempti? Resp. non esse irritam, sed irritabilem; ex c. *quod sicut*; 28. h. t. eos tamen, qui sic elegerunt, non propterea privati potestate pro illa vice eligendi; quia hæc pœna privationis, & devolutionis ad alios, nullo jure est expressa. Unde ad quæstionem: an cassata electione propter contemptum unius, possint Capitulares, unâ cum contempto procedere ad aliam electionem? & prius electum, iterum eligere? Resp. posse; ratio primæ partis est, quia propter illum actum non sunt vel ipsi, vel contemptus: privati potestate eligendi, ut dictum est, ratio secundæ partis est, quia prior electio non fuit cassata propter *vitium electi*; ergo manet eligibilis. Colligitur ex c. *Bona*, junct. gl. V. *expectare*, quâvis Pontifex ejusmodi electores, in pœnam dicti contemptus, privare possit facultate eligendi; gloss. *hic* V. eod.

§. III.

An, & qualiter ab Electore contemptio impugnari possit electio?

1865. Ante resolutionem not. *contemptum* hic dici, qui, cum vocari potuerit, & debuerit, vocatus non est; vel non ita tempestivè, ut commodè venire potuerit; quod verum est, licet vocatio eorum Capitularium absentium, qui vocari debent, non pertineat ad formam substantialem electionis; quia, ut dictum est n. 1863, aliquibus etiam non vocatis, subsistit electio, quamvis ea rescindi debeat, si contempti prosequantur contemptum; c. *quod sicut*, 28. & *si autem*, de *elect.* ibi: *si autem Miridinenſis Episcopus, & Abbas Mellifontis, qui interesse debuerant, non contempti fuerunt, sed ad electionem vocati* (si tamen sine periculo potuerint convocari) sive nequiverint, sive noluerint ad electionem celebrandam accedere: *ipsorum absentia non potuit electionem impedire. Quòd si eos vocatos non fuisse, constiterit, sed contemptos: infirmata erit electio penitus, taliter celebrata, nisi postea, pro-*

pter bonum pacis curaverint consentire. Quibus positis:

Resp. si confirmatio nondum sit facta, contemptos debere prosequi suum contemptum, *intra tempus ipsis datum ad eligendum*; Abbas *in cit. c. quod sicut*, n. 3. sumens argumentum ex c. 2. de *concess. præbend.* ubi contemptus in collatione beneficii, potest contemptum prosequi *intra sex menses*, datos ad conferendum; quamvis rubrica c. *quod sicut*, expressè dicat, contemptum posse prosequi *contemptum etiam confirmata electione.* Et ideo etiam Layman hic n. 9. ait, contemptum petere posse, ut electio, sine ipso facta, *non obstante, quòd confirmata sit, rescindatur*, colligi ex hoc c. id, quod etiam tenet Joannes Andreas hic n. 17. & Innocentius n. 4. ex c. *cum dilectus*, 32. eod. quia confirmatio innititur electioni, tanquam canonicè, & legitimè peractæ: si itaque electio ob aliquem defectum rescindenda sit, cadet etiam confirmatio exinde secuta; arg. c. *qualiter*, 17. h. t. Veruntamen si ij, qui contempti fuerant, quando publico edicto ante confirmationem moniti sunt, juxta c. *ult. h. t. in 6. se* non opposuerunt, censeri debent juri suo renuntiâsse, ut postea audiendi non sint.

Ex hoc deducitur, quòd contemptus 1866. petere possit cassationem electionis; etiam postquam electio confirmata est, imò etiam post consecrationem electi; nam ut habetur *in cit. c. quod sicut*, licet Archiepiscopus Armachanus jam electus, & confirmatus, & consecratus fuerit, tamen decretum est, ut electio cassaretur ob contemptum aliquorum; electio enim valida, sed infirmata, trahit etiam infirmationem confirmationis, & consecrationis.

Quæres 1. quid dicendum, quando 1867. Capitularis contemptus, post publicatum scrutinium adveniens, adjiciat suum suffragium? Resp. quòd non augeat numerum eligentium; per hoc tamen censetur renuntiâsse juri suo, ut non possit amplius prosequi contemptum agendo ad irritandam electionem: at si post publicatum scrutinium, sed ante promulgatum electionis decretum adveniat, potest petere novum scrutinium, & audiri debet, modò sit unus ex his, qui volunt, & possunt commodè interesse electioni.

Quæres 2. an mortuo contempto, suc- 1868. cessor

cessor in beneficio, possit agere de contemptu? Resp. 1. posse, si jus eligendi competit ratione dignitatis v. g. Prælatu- ræ, quia sic contemptus censetur illatus Prælatu- ræ, quæ cum Prælato non extinguitur, c. *si gratiose, de rescript. in 6.* igitur jus vindicandi contemptum, atque adeo petendi cassationem electionis ob contemptum, cum dignitate transit ad Successorem; non autem, si jus eligendi contempto compe- tebat ratione Canonicius, vel præbendæ Capitularis. Nam jus Canonici, eo mor- tuo, vel resignante, transit ad Capitulum, c. *relatum, 12. de testam.* Neque dicas: ergo saltem Capitulares eo casu poterunt contemptum prosequi, ad rescindendam electionem; Resp. enim, si sic agerent, proprium factum condemnarent, quod jura non permittunt; con- demnarent enim electionem à se factam; secus est in casu electionis ab alio.

§. IV.

An contemptus possit renunciare contem- ptui?

1169. **R**esp. quòd possit, quia quilibet renun- tiare potest juri suo, L. *Si quis, C. de pactis*, facta hac renuntiatione potest postea nihilominus ob bonum pacis consen- tire electioni, ac eam ratam habere, c. *quod sicut, §. Si autem, h. t.* intellige si prius valuit electio. Ejusmodi tamen renuntiatio non erit licita, si bonum Eccle- siæ postularer, ut contemptus ad cassati- onem electionis ageret; Sylvester V. *electio 1. q. 5. dicto 5.* supposita autem legiti- ma remissione contemptus, non potest Judex, vel Superior, ad quem confirmatio spectat, vel ex officio, vel ad petitionem adversarij, electionem rescindere. Quia quando non agitur de favore publico, sed privato, Judex non potest vel ex officio supplere, vel exhibere officium, si is, cu- jus interest, jus suum non prosequatur, sed remittat, L. *dies, 4. §. hoc autem, ff. de damno infecto.* Jus autem prosequendi contemptum, petendò cassationem ele- ctionis, inductum est in favorem priva- tum. Favori enim publico, seu juri in- ducto in favorem publicum, renunciare non licet, c. *si diligenti, 12. de foro com- pet.* Si tamen contemptus renunciaret *ex fraude*, illicita foret talis renuntiatio,

& Judex ex officio possit rescindere electi- onem non obstante tali renuntiatione, ne illi fraus sua patrocinetur. Neque dicas: glossa in c. *in Genesi, h. t. V. nec premissa duo*, docet, Judicem posse ex officio re- scindere electionem, etiam supposita re- nuntiatione contemptus; Resp. enim, intelligi, si facta est cum fraude; non au- tem secus. Sed:

Quæres 1. an Capitularis, qui electio- ni non vult interesse, cum possit, com- pelli valeat, ut intersit? Resp. negativè, nisi specialiter intersit Ecclesiæ, ut omnes adsint, qui possunt. Nam quisque juri suo renunciare potest, nisi vergat in præju- diciu tertij, communitatis, vel Eccle- siæ, Sylvester V. *electio, q. 5. dicto 3. & Abbas in c. quia propter, h. t. n. 4.* Quia tamen Capitulum sede vacante, imò eti- am non vacante, habet potestatem facien- di statuta quædam de rebus, quæ propriè ad ipsum spectant, v. g. de ratione, & mo- do congregandi Capitulum, distribuen- di redditus, ut colligitur ex c. *cum omnes, de constit.* fieri potest per consuetudinem, vel etiam statutum, ut omnes vocati veni- re teneantur, seclusò impedimentò justò. Hinc in casu, quo Capitulares, legitimè vocati, venire nolunt, aut justa ex causa non possunt, ipsorum absentia non impe- dit electionem; quia sic absentes non censentur in numero Electorum, sed ali- eni, c. *cum omnes, junct. gloss. V. alienos, h. t.*

Si autem quæras 2. penes quos in dato casu sit potestas eligendi? Resp. penes præ- sentes, ex c. *quod sicut, 28. h. t. & colligi- tur etiam ex c. cum omnes, cit.* quod ve- rum est, licet præsentibus sint pauciores ab- sentibus; imò licet tantum unus præsens esset, ut constat ex *dict. in preced.* Ta- met si verò in dato casu, quo tantum unus præsens esset, talis se ipsum eligere non possit, propter notam ambitionis, quam incurreret; possit tamen alium habilem, & dignum nominare, ac Superiori con- firmandum præsentare; vel jus eligendi cedere alteri, sive alij Clerico, uni, vel pluribus, quo casu etiam ipse ad Prælatu- ram eligi poterit; Layman *de elect. Præ- lat. q. 36.*

Quæres 3. an vocatus, sed recusans in- teresse tractatui de die electionis faciendæ, rursus vocandus sit ad ipsam diem electi- onis?

1870.

1871.

1872.

onis? Resp. Capitularem citatum ad diem electionis constituendum, sed venire recusantem, non esse rursus citandum ad ipsam electionem, notificandò illi diem electionis faciendæ, si de hoc jam aliunde habet notitiam; secus, si hunc nesciret; ratio primæ partis est, quia eum, qui certus est, certiorari ulterius non oportet; Innocentius in c. Ecclesia, h. t. num. 1. ratio secundæ partis, quia statuere diem electionis, & eligere, sunt diversi actus; unde renuntiatione illius, non censetur renuntiatum huic; excipe, nisi in fraudem noluerit venire ad primum actum, scilicet, ne dies electionis ad ejus notitiam perveniret; tunc enim debet haberi pro vocato etiam ad electionem, gloss. recepta, in c. Ecclesia, V. vocato. Excipe 2. nisi prima vice citatus sit ad totum negotium electionis; tunc enim alia citatione opus non est juxta gloss. receptam in c. 2. de dolo & contumac. V. non teneris, in 6.

1873.

Quæres 4. an Capitulari, qui diem electionis aliunde scit, competat jus agendi de contemptu, si non sit vocatus ad ullum actum ex prædictis? Resp. negativè. Nam quando denuntiatio alicui faciendæ præcisè, ut ei notificetur res aliqua, tunc non debet necessariò fieri scienti, juxta reg. juris, 31. in 6. & tradit Bartolus in L. Emptor, 8. C. de evictionibus: sed in hoc casu denuntiatio electionis faciendæ Capitularibus est præcisè, ut illi, qui volunt, & commodè possunt, electioni intersint, c. quia propter, 42. h. tit. ergo. Dixi præcisè. Nam si ei, cui aliquid denuntiandum est, ex ea notitia incumbit aliquid faciendum, non obstat, jam sciri. Sic Emptor venditori denuntiari debet, sibi motam esse litem super re vendita, esto venditor sciat; quia debet ei denuntiari, ut sciat, qui se defendat, L. 1. de periculo, & commodo rei vendite.

q. V.

An Capitulares presentes, possint absentibus præfigere certum terminum electionis, etiam breviato termino juris?

1874.

Resp. posse, si adsit justa causa, & saltem duæ partes Capituli in hoc conveniant. Quia quando Collegium, seu Ca-

pitulum est in congregando, vis, seu potentia Capitularis consistit in duabus partibus, L. nulli, 3. cum seq. ff. quod cujusque universitatis nomine; & jus, certum tempus electioni præfixit, in favorem Collegij; Abbas in c. cum nobis, h. t. nu. 9. Sed hoc intellige, quando jus convocandi est penes Capitulum; nec extat consuetudo in contrarium; qualiter esset in casu receptæ consuetudinis, quòd Decanus, vel Senior Capituli, convocare soleat. Not. tamen, quòd in casu talis consuetudinis, nec Decanus, nec Senior sine consensu Capituli possit abbreviare terminum electionis jure definitum, cum præfixus sit in favorem Capituli. Neque dicas, in dato casu consuetudo dat illi jus congregandi absentes; ergo etiam breviandi tempus jure definitum. Resp. enim, N. conseq. quia consuetudo dans facultatem in uno casu, ad diversum extendi non debet. Quibus positis:

Quæstio est 1. an tempus electionis, jure definitum, possit prorogari? Resp. posse, si aliqui ex Capitularibus, ob justum impedimentum, venire non possint intra illud tempus, vel ob Ecclesiæ utilitatem longius absint, arg. c. ne pro defectu, h. t. ibi: justo impedimento cessante, Layman, c. cum inter, num. 2. h. tit. Si autem presentes, absentibus vocatis, dederunt certum terminum comparendi ad electionem, his non expectatis non possunt procedere ad electionem terminò nondum elapsò, nisi expectando Ecclesiæ damnum, aut præjudicium aliquod evererit. Nam licet illos vocare non tenerentur ampliatio terminò, vocando tamen cesserunt huic juri suo, sed sine præjudicio Ecclesiæ; & gratia absentibus facta, intempestivè revocari non debet, c. unic. de commodat.

Quæstio est 2. an, si qui Capitularium discedant ex Capitulo jam congregato, & revocati redire nolint, reliqui possint ad electionem procedere? Resp. 1. posse, si remanentes faciant duas partes Capitularium, vel saltem majorem partem respectu digressorù, gloss. in c. cum inter, h. t. V. Capituli. Nam postquam Capitulum semel est legitime congregatum, & inter congregatos oritur dissensio, stari debet iudicio eorum, ubi est major pars Capitularium legitime congregatorum, c. 1. de his, quæ fiunt à majori parte Capituli. Unde nota, in dato casu non requiri, ut vocentur iterum,

rum, à Capitulo sponte digressi; paris enim contumacia est, legitime vocatum non venire, & post adventum discedere; intellige, sine necessitate, c. certum, 11, q. 3. & c. 1. de iudicijs. Hinc tali casu, abeuntes ex Capitulo, non censentur, nec numerantur inter Capitulares, Pirhing nu. 137. de elect. Si autem remanentes non faciant duas partes, vel majorem partem Capituli, non possunt procedere ad electionem, vel ceptam profectui. Nam sic potius censentur conventum dissolvere; cum ibi sit Capitulum, ubi est major pars; sic Abbas in c. cum nobis, h. t. nu. 10. excipe tamen 1. nisi appropinquet terminus electioni à jure præfixus; 2. nisi sit speciale periculum in mora. 3. nisi aliud habeat consuetudo, vel statutum; Innocentius in cit. c. cum nobis, nu. 6.

§. VI.

An Elector possit mittere Procuratorem, qui suo nomine eligat?

1877. **R**esp. non posse, nisi tria concurrant. 1. nisi sit absens, & aliàs vocandus esset; 2. nisi justò impedimentò ipse venire non possit, de quo etiam juratus, si exigatur, fidem faciat; 3. nisi uni de Collegio, non autem extraneo, vices suas committat, c. quia propter, 42. §. illud autem, de electione, ibi: illud autem penitus interdicimus, ne quis in electionis negotio procuratorem constituat, nisi sit absens in eo loco, de quo debeat advocari, justòque impedimento detentus venire non possit: super quo, si opus fuerit, fidem faciat juramentò: & tunc, si voluerit, uni committat, de ipso collegio, vicem suam. Excipe, nisi obstet proprium Ecclesiæ statutum, juramentò Capitularium confirmatum, quo contrarium sit decretum; tunc enim etiam tribus illis concurrentibus non potest mittere Procuratorem. Quæ autem in dato casu censeantur justæ causæ impedimenti, definiendū est arbitrio viri prudentis; cujusmodi sunt infirmitas gravis, vel metus ob capitales inimicitias, &c.

1878. Quæres 1. quid dicendum in casu, quo Elector quidem adest, sed ob infirmitatem in loco electionis comparere non potest? Resp. quòd tunc possit constituere Procuratorem ad eligendū loco sui; sic Layman,

Tom. I.

de elect. Prælat. q. 43. Nam ubi justum habet impedimentum, non est privandus usu juris sui, & constat ex c. si quis, 46. h. tit. in 6. ibi: si quis justò impedimentò detentus in electionis negotio nequeat commodè interesse: potest nedum uni (prout dicitur in Concilio generali) sed & pluribus committere vices suas, dum tamen eorum cuilibet det in solidum potestatem; & erit tunc melior conditio occupantis. Si autem ipse malit per se dare suffragium, scrutatores tenentur ipsum accedere, & votum ejus requirere. Tenentur enim inquirere vota præsentium; præsens autem est, & censetur, qui propè in hortis est, vel in civitate, vel in continentibus ædificijs, hoc est suburbij adjacentibus, L. præsens, 5. cum seq. ff. de Procarat. Sylvester, V. electio 1. q. 5. dicto. 1.

Quæres 2. an, si quis egrediatur à loco, ex quo vocandus erat ad electionem, ejus Procurator rejici possit? Resp. posse; quia principalis, procuratorem constituens, debet impedimentò detineri in eo loco, à quo debet advocari, & vocandus fuisset, dum ipsius nomine Procurator agit; Greg. Tholosanus de elect. c. 6. nu. 7. & gloss. in c. penult. h. tit. V. detentus, in 6. Hoc tamen videtur intelligendum de tali egressu, ex quo merito præsumi possit, quòd ipse ad locum electionis venire non impediatur. Cæterum principalis in dato casu procuratori suo tenetur dare speciale mandatū faciendi fidem juratam, seu jurandi in animam suam, de justò ipsius impedimento. Nam aliàs, si Capitulo exigente juramentū, jurare non posset, repelleretur, ut non sufficienter instructus, gloss. V. detentus, c. penult. h. t. in 6. hoc tamen juramentum reliqui Electores possunt procuratori remittere, si velint; tum, quia in favorem eorum iuductum est; tum quia in extraneum possunt totum jus eligendi transferre, c. causam, 8. h. t. ubi electio in Abbatissam, facta per Episcopum, in quem Moniales electrices electionem activam contulerant, approbata fuit ab Alexandro III. ergo multò magis possunt unius suffragium extraneo concedere, loco unius ex Capitularibus; Tholosanus cit. c. 6. nu. 8. sed ad hoc requiritur, ut fiat unanimi præsentium consensu nullo discrepante, arg. c. cum omnes, de constit. & Tholosanus cit. c. 6. nu. 8.

Quæres 3. an Procurator absentis, &

Fff

impe-

1879.

1880.

impediti Electoris possit esse extraneus? Resp. posse de consensu Capituli, si aliunde sit idoneus, arg. c. *scriptum*, 40. h. tit. ibi: si constituitur, de mutuo convenisse consensu, quod ad electionem Patriarchæ septem admitterentur Præpositi, sive per se ipsos, sive per alios, & duo alij ex parte universitatis pro cæteris conventualium Ecclesiarum Prælatis, totque tunc temporis conventuales Ecclesias habuisse Prælatos, quod cum septem Præpositis, & novem Canonicis, quos quidem Canonicos constat in postulatione præfati Archi-Episcopi convenisse, duplo majorem facerent numerum, quam sexdecim Electores Plebani: tu vice nostra postulationem admittas; & ratio est ex num. 1879. Capitulum tamen ad hoc non tenetur; cum compelli non possit, ut extraneo secreta sua pandat L. *Mercatores*, 4. C. de *commerc. & mercator.* ubi sermo est de quavis universitate, seu Collegio, etiam in alijs actibus gerendis.

1881. Quæres 4. quid dicendum, si nullus de Capitulo vult suscipere officium procuratoris pro absente impedito? Resp. quod nec tunc de necessitate teneatur admittere extraneum, sed solum ex honestate, & æquitate. Nam eo casu sibi absens imputare debet, quod nullum invenire de Capitulo possit, qui velit; gloss. in *ð. illud*, V. *venire*, in c. *quia propter*, 42. h. t. Nam nemo *invitus Procuratoris officium suscipere cogitur*, L. *invitus*, C. de *Procurator.* Et tali casu absens (licet nullus de collegio velit esse procurator ejusdem: nec ipse nolente capitulo extraneum valeat deputare) non poterit aliquatenus per literas exprimere votum suum, quod non est ante scrutinium, sed in ipso scrutinio secreta, & sigillatim tantummodo exprimendum.

1882. Quæres 5. an Elector absens, & legitime impeditus, constituere possit sui loco plures procuratores? Resp. posse, etiam plures in solidum, sic, ut singulis committat in solidum, eligendi potestatem, adeoque unus possit eligere sine altero; quamvis omnes simul non sint admittendi, sed is, qui prævenerit. Si autem simul omnes admitti velint, is admittendus est, quem Capitulum, vel major pars designarit: si Capitulum non consentiat, is præferendus erit, qui prius in literis, seu instrumento procuratorio scriptus est: si verò nullus in

solidum procurator constitutus est, neuter admittendus est, quia possent vota dare diversis, & sic vitare electionem; c. *si quis*, 46. de *elect. in 6.*

1883. Quæres 6. an procurator constitutus possit alium eligere nomine suo? alium nomine principalis? quæstio procedit, si procurator constitutus, sit Capitularis, seu de gremio, & consequenter jure suo habeat votum activum? Resp. non posse, nisi habeat mandatum speciale de certa persona, c. *si quis, de elect. in 6.* ibi: porro eum unus est procurator simpliciter constitutus: *si is unum suo, & alium Domini sui nomine, in scrutinio nominandum duxerit, nihil agit: nisi de certa eligenda persona sibi Dominus dederit speciale mandatum;* tunc enim in illam ejus, & in aliam suo nomine licite poterit consentire, gloss. ibidem, V. *nihil agit.* Cæterum procurator, generaliter constitutus, alteri delegare non potest; secus ille, qui habet mandatum speciale. Nam quando eligitur procurator, cum mandato generali, censetur electa industria personæ, ejusque discretio; secus cum mandato speciali, de certa persona; Tholosanus cit. cap. 6. num. 12. & gloss. in c. *si quis*, cit. V. de *certa*, juncta gloss. *marginali*, h. t.

1884. Quæres 7. an procurator possit consentire in electionem sub pluribus formis? Resp. quod Procurator cum generali mandato possit compromittere & sub alijs etiam formis, quam scrutinij, consentire; secus, cum mandato speciali. Nam ille est indefinitè constitutus *ad eligendū*, totumque jus mandantis in eum translatum videtur, arg. c. *Venerabile*, in *sine de offic. Jud. deleg.* at in mandato speciali *sola forma scrutinij* intelligitur demandata, gloss. in c. *penult. h. tit. V. de certa.* Potestas autem utriusque Procuratoris, tam generalis, quam specialis, expirat morte mandatis, etiam civili, si ea mors civilis sit talis, ut privetur jure eligendi, tempore electionis faciendæ; ex Clement. *fin. de Procurat.* Tholosanus cit. c. 6. num. 13.

1885. Quæres 8. quid agendum, si nullus Capitularium velit mandatum suscipere; nec Capitulum extraneum admittere? Resp. in dato casu absentem, & impeditum non posse suum suffragium dare per literas; quia suffragia danda sunt non ante, sed in ipso scrutinio, & quidem secreta, ac sigilla-

gillatim, c. quia propter, h. t. & c. si quis, §. ult. eod. in 6. qui autem dat per literas, dat ante scrutinium. Sed not. 1. hoc solum in illis electionibus procedere, in quibus forma scrutinij præscripta est in cit. c. quia propter; & accuratè servari præcipitur: non autem in alijs. Hinc in electionibus Regularium, quæ fiunt per schedulas ob- signatas, in urnam projectas, potest absens, vel infirmitate detentus, suum suffragium ita scriptum ad Capitulum mittere; Layman in c. penult. de elect. in 6. nu. 3. Not. 2. non procedere, si, quod nemo Capitularium velit subire munus Procuratoris, fieret ex fraude, vel conjuratione. Tunc enim locum habet querela contemptus; Tholosanus cit. c. 6. num. 9. Nam omnis fraus ab electione procul abesse debet, c. cum dilectus, de elect. Si autem Procurator constitutus, ex aliquo improvviso casu ad diem electioni constitutum adesse non possit, terminus non ideo est protogandus; quia sufficit, absentes semel legitimè vocatos esse, licet non velint, aut possint adesse; sic Tholosanus cit. & deduci potest ex dictis.

ARTICULUS V.

De formâ electionis.

1886. **U**T electiones ritè fiant, quædam so-
lennitates jure canonico præscriptæ
sunt, servandæ tum ante, tum in ipso actu
electionis. Ex his quædam sunt præpa-
ratoriæ electionis, quæ, ubi consuetudine
receptæ sunt, servari debent; omissæ ta-
men electionem non vitiant; & ideo per-
tinent ad electionis formam solum acci-
dentalem. Hæ autem sunt 1. ut in die
electionis celebretur Missa de Spiritu S. &
Electores sacrâm Synaxin sumant; 2. ante
horam electionis celebrandæ campana
pulsetur ad Capitulum congregandum,
ut dicitur c. in causis, 30. h. t. 3. ut ante
tractatum electionis invocetur Spiritus S.
recitato hymno: Veni S. Spiritus; 4. ut ab
aliquo fiat protestatio nomine totius Capi-
tuli, quod noli ullum admittere ad electi-
onem, vel ejus suffragium valet, cui non
competit de jure jus eligendi; 5. quod om-
nes absolvantur à censuris ad effectum
electionis canonicæ tantum, si adsit aliquis
habens talem potestatem; 6. quandoque
solet etiam præmitti tractatus, in quo plu-

Tom. I.

res in Capitulo proponuntur, qui digni
videntur ad Prælatum, ut dicitur c. quod
sicut, 28. h. t. V. Layman; de elect. Pra-
lat. q. 71.

1887. Aliæ porro solennitates sunt substantia-
les, quæ per se, ac necessariò requiruntur
ad electionem Prælati in Ecclesia viduata,
præsertim per scrutinium. Tres enim
modi sunt eligendi, nimirum, per inspi-
rationem; scrutinium, & compromissum.
Per inspirationem fit, cum Electores nulla
præcedente consultatione, quasi divini
Spiritus impulsu excitati, simul omnes in
unum repente consentiunt, ac simul eun-
dem eligunt. Per scrutinium fit, cum
præsentibus omnibus, qui debent, volunt,
ac possunt commodè interesse, tres de Col-
legio fide digni assumuntur, qui secretè,
ac singillatim exquirant, & capiant suffra-
gia cunctorum; ut pro ratione excessus in
suffragijs juxta Canones quis eligatur: est
autem scrutinium idem ac investigatio:
per compromissum fit, cum plures idonei
viri eliguntur, in quos omnino bene eli-
gendi certo modo facultas & potestas
transfunditur. Unde, si intra limites ac-
ceptæ facultatis elegerint, id manebit a
deò ratum, ut etiam, electione minimè
secuta, re tamen non integra, potestas si-
bi demandata revocari jure non possit; c.
quia propter, de elect. Quid sit concursus
electio, quæ habetur Clem. 1. de jure, §.
non eodem, exponit Alexan. ad L. suum,
§. hodie, ff. de pactis, distinguens dupli-
cem concordiam. Nam altera dicitur
plena, & vera re ipsa; quando omnes con-
sentiunt, ita ut nemo dissideat: altera di-
citur fictione juris, quando secundum Ca-
nones, & leges in electione alicujus requi-
ritur, & sufficit major pars eligentium.
Major pars, quam vis dici possit, quæ ma-
jori innititur rationi, c. multis, dist. 17.
tamen attenditur quoad numerum, licet
sanior quoad zelum Judicium. Et ideo
electio, quæ alio modo, quam uno ex præ-
dictis peragitur, irrita censetur; & qui
ita elegerunt, pro ea vice potestate eligen-
di sunt privandi, ut dicitur c. cit. his post-
tis.

§. I.

De electione per scrutinium.

1888. **F**orma eligendi per scrutinium, ex
plurium Doctorum sensu continet
hos

Fff 2